

RESURSĂ EDUCAȚIONALĂ DESCHISĂ

Denumire: *Evaluarea programelor școlare*

Autor: NIȚULESCU Claudia Gabriela

Unitatea de învățământ: CSEI Balș

Domeniul: pedagogie

Scopul materialului propus: documentare cadre didactice

REFERAT

ÎNTOCMIT PE BAZA CĂRȚII “*EVALUATING SCHOOL PROGRAMS*”

BY JAMES R. SANDERS

Evaluarea programelor școlare

Evaluarea programelor școlare reprezintă un pas esențial în dezvoltarea acestora, determinând calitatea unui program școlar și modul cum acesta poate fi îmbunătățit.

Pentru a obține această evoluție, sunt necesare două criterii:

- 1. primul constă în analizarea viziunii celor din jur, întrucât nu toți vor vedea programul din același punct de vedere. Astfel, punctele-cheie care ar trebui să facă subiectul acestui criteriu se referă la aspecte precum scopul, modalitățile de implementare, categoriile implicate, respectiv excluse, costurile programului, balanța câștiguri-pierderi, speranțele pe termen scurt și pe termen lung.
- 2. comunicarea constă în cel de-al doilea criteriu, reprezentând procesul care are la baza împărtășirea de informații cu membrii care susțin programul, aplicarea unui sistem de “feedback”, întocmirea de raporturi etc.

Cheia succesului în cazul evaluării programelor școlare stă în dorința perpetuă de îmbunătățire a acestora. Prin intermediul programelor școlare se identifică nevoile studenților, ceea ce duce la stabilirea de priorități în cazul acestor nevoi.

De asemenea, evaluarea constă în transformarea nevoilor în obiective pe care noul program și le propune, ori în modificări care să fie implementate în cazul unui program existent. Ultimul pas în realizarea evaluării constă în selectarea de modalități prin care scopul programului poate fi atins, precum și de aspecte precum resurse, orar, materiale, echipament, sarcini ale grupului de lucru, organizații implicate etc.

Care sunt, însă, beneficiile acestui proces? În cazul elevilor, programele de evaluare presupun îmbunătățirea practicilor educaționale și dezvoltarea materialelor-suport, crescând astfel interesul general față de actul învățării.

Profesorii pot beneficia de recunoaștere și sprijin din partea altor cadre didactice implicate în astfel de proiecte școlare. În cazul directorilor de școli, un astfel de proces duce la obținerea unor anumite instrucțiuni care să îi ajute să stabilească priorități pentru dezvoltarea mediului academic sau să contribuie la identificarea nevoilor pentru programe școlare viitoare.

Procesul de evaluare presupune două părți esențiale:

- adunarea de informații necesare adoptării unor decizii bine-întemeiate;
- aplicarea de criterii informațiilor adunate, cu scopul de a implementa deciziile potrivite.

Acest proces trebuie să se facă în mod deschis, pentru ca cei care sprijină programul în cauză să aibă acces la acesta și să poată învăța din el, în scopul implementării unor programe ulterioare. Ca urmare, fiecare pas al evaluării trebuie marcat într-un raport pentru a face posibilă această utilizare ulterioară, precum și o interpretare a rezultatelor programului.

Evaluarea programelor școlare constă într-un proces riguros, fiindcă deciziile pe care le iei au efect asupra celorlalți, și nu doar asupra propriei persoane, fiind necesare ca multe puncte de vedere să fie luate în considerare și ca multe standarde să fie atinse.

Raporturile întocmite sunt menite să fie făcute publice, generând o evaluare formală.

Primul pas în acest proces îl reprezintă identificarea elementelor academice care necesită evaluare. În mod normal, evaluarea unui program școlar începe în momentul în care un grup de profesori are dubii în legătură cu programul în desfășurare, aceștia fiind nevoiți să își pună o serie de întrebări:

1. De ce doriți să evaluați programul, ce v-a determinat să faceți această alegere și care este scopul său?
2. Cine se va folosi de rezultate, cum și cine altcineva va fi implicat în program și va vedea rezultatele?
3. Ce este programul? Ce include și exclude? Când a luat ființă? Pentru ce nivel educațional? De cine a fost implementat? Este prima oară când programul este evaluat?

4. Ce fonduri și cât timp avem disponibil pentru evaluare? Cine se va ocupa de acest proces? Am discutat cu alte cadre didactice în legătură cu acesta? Sunt ei de acord?

Răspunzând la aceste întrebări se poate deduce conceptual tipul de evaluare care este necesar. Amintim două tipuri de evaluare:

- a. Cea formativă, care este executată intern de membrii care lucrează în program, având scopul de a aduna feedback în legătură cu aspecte ale programului care se află sub observare. Ce funcționează în parametri și ce nu? Ce necesită reparare și există nevoia de corecturi imediate? Acest tip de evaluare nu este menită a fi implementată de oameni din exterior.
- b. Cea sumativă, care este de obicei generată de întrebări din exterior și necesită un răspuns detaliat la întrebările aduse în discuție de aceștia. Presupune implicarea membrilor din interior, dar și a celor din exteriorul programului școlar. Rezultatul unei astfel de evaluări constă în decizii legate de înlocuiri, reparații majore ale sistemului, ori chiar premieri.

După ce s-au obținut răspunsuri la întrebările prezentate anterior, următorul pas ar trebui să fie reprezentat de luarea unei decizii în legătură cu modul de desfășurare a evaluării. Dacă pare că nimănui nu îi vor fi de folos rezultatele și că evaluarea nu poate să fie executată bine, atunci este necesară o analiză foarte riguroasă cu privire la continuarea demersului.

Odată stabilită continuarea, este necesară adoptarea unor decizii, după cum urmează:

1. O decizie de bază se referă la coordonatorul evaluării, fiind necesar să avem în vedere experiența individului, disponibilitatea, credibilitatea, interesul, precum și aptitudinile administrative și de lider pe care le posedă acesta.
2. După stabilirea grupului de evaluare, grupul-țintă trebuie adus în discuție. Toate cadrele didactice din domeniul care privește proiectul școlar ar trebui implicate în evaluare, dar și părinți, membri ai comitetului școlar, lideri ai comunității locale și angajatori din acest domeniu ar trebui luați în considerare. Fiecare individ sau grup care este interesat de acest tip de program poartă numele de „acționar” și posedă puncte de vedere diferite în procesul evaluării, ceea ce reprezintă un plus prin multitudinea de viziuni.

3. Următorul pas se referă la clarificarea punctelor care necesită evaluare, constituindu-se în întrebări precum: „Ce niveluri academice, cursuri, profesori sunt implicate? Care este structura de bază a programului? Câți studenți sunt cuprinși în activitate și pe ce durată? Ce resurse sunt consumate în program? Care sunt nevoile satisfăcute de program? A fost programul evaluat în trecut? Dacă da, ce recomandări au fost făcute?
4. Cel mai bun mod de a găsi o idee clară cu privire la ce necesită evaluarea este să observi programul în derulare, să vorbești cu membrii implicați și să citești documente cu privire la acesta. După ce înțelegi funcționarea sa, ar trebui să notezi caracteristicile programului și să modifice notițele, în cazul în care apar modificări pe parcurs.
5. Un ultim set de decizii se referă la resursele și personalul disponibil, fiind nevoie de o abordare realistă.

După ce se realizează procesul de adoptare a deciziilor, este necesară întocmirea unor întrebări care să ghideze evaluarea programului. Poți afla cât de bun este un program întrebându-i pe acționari sau stabilind cât de bine își îndeplinește obiectivele, cât de bine se descurcă studenții la examene etc. Cu cât mai multe tipuri de analiză sunt implementate, cu atât mai informat vei fi cu privire la program.

În final, ai putea să chemi un expert în domeniu care să îți propună o serie de întrebări pe care să le adaugi la lista ta. Ceea ce trebuie să faci în cazul în care întrebările sunt prea numeroase este să selectezi cele mai importante întrebări.

Colectarea informațiilor se bazează pe găsirea unor variante de răspuns pentru întrebările în cauză. Un alt punct important în cazul acestui aspect al evaluării este sursa informațiilor. Ar trebui folosite date deja existente de câte ori acest lucru este posibil, proces care salvează timp și bani.

Dacă informațiile nu sunt deja disponibile, următoarele surse sunt sugerate: elevi, profesori, directori, școlari, membri ai comitetului școlar, inspectori educaționali, părinți, specialiști universitari, observatori direcți ai programului, librari și documente publice, precum și asociații profesionale.

Următorul pas se referă la identificarea metodelor și instrumentelor necesare pentru colectarea informațiilor. Este necesar să se acorde atenție sporită acestui subiect, fiindcă

aceste aspecte se schimbă de la o evaluare la alta. Un punct de plecare în cazul acestui demers îl reprezintă discuțiile de grup și observațiile informale.

Alte metode eficiente de colectare a datelor se bazează pe chestionare și pe testare.

Testarea se bazează pe două procedee contrastante, primul presupunând stabilirea nivelului academic al unui elev în concordanță cu nivelurile colegilor, în timp ce al doilea model de testare presupune raportarea la un standard stabilit, și nu la performanțele altora.

Două concepte de care trebuie să se țină cont când se selectează o metodă sau un instrument pentru colectarea informațiilor sunt: validitatea și credibilitatea.

Există patru mijloace care măsoară validitatea unei metode, incluzând validitatea conceptuală, validitatea de concurență, validitatea predictivă și validitatea de conținut. Credibilitatea, în schimb, se referă la calcularea erorii de măsurare și la determinarea stabilității rezultatului. Măsurarea credibilității se exprimă de obicei ca un index care poate lua valori între 0 și 1, unde 1 înseamnă că scorurile observate sunt integral adevărate. Credibilitatea își face apariția în cazul în care folosim metode informale de colectare a datelor.

Ultimul pas care se referă la colectarea datelor este stabilirea persoanei responsabile și momentului când acest act va avea loc. În mod normal, cei care se ocupă de colectarea informațiilor sunt cei care sunt desemnați să întreprindă evaluarea. Cu toate acestea, există momente când evaluatorii sunt nevoiți să solicite ajutor din partea unor indivizi pentru a se ocupa de un test sau un chestionar.

Este foarte important să comunici cu fiecare persoană care va participa, astfel încât să asiguri cooperarea și sprijinul fiecăruia.

Un al punct de mare importanță este momentul când va avea loc colectarea datelor. Trebuie să începi prin a stabili când se va termina evaluarea și apoi să derulezi. Este important momentul vor fi disponibile informațiile. În final, se ia în considerare când este momentul oportun pentru strângerea informațiilor.

Anumite momente din an, precum începutul și sfârșitul anului școlar, vacanțele, perioadele de examen, nu sunt momente recomandate pentru a culege informații în școli. De preferat sunt orele de curs, pauzele, evenimentele speciale etc. În momentul în care colectezi

informația, este necesar să-ți acorzi timp, să explici scopul acestui proces, astfel încât participanții vor fi informați în legătură cu efectul său asupra lor.

Daca procesul este de durată, alege un mediu plăcut pentru colectarea datelor.

Partea cea mai dificilă poate fi considerată organizarea și analizarea informației. Cel mai bun sfat pentru organizarea informației narative sau informației calitative (copii de documente, notițe de teren, transcrieri ale interviurilor, răspunsuri scrise la întrebări etc.) include următoarele puncte:

- asigurarea că dispui de toate resursele necesare;
- copii după documente pentru o păstrare sigură;
- organizare eficientă de îndată ce primești materialul și realizarea unui rezumat al fiecăruia;
- analiza individuală a fiecărui material în timpul colectării de date și la sfârșitul procesului;
- tragerea concluziilor și susținerea acestora cu elementele informaționale pe care le-ai acumulat;
- verificarea și validarea descoperirilor pe baza reacțiilor oferite de participanți.

Organizarea și analizarea informației cantitative ține de datele numerice și necesită o formă de analiză din punctul de vedere al statisticii pentru a crea un rezumat precis.

Odată ce informațiile necesare evaluării au fost colectate și analizate, putem începe procesul de interpretare a datelor. Acesta ar trebui să includă și acționarii, întrucât este necesară multitudinea de vizuini pe care aceștia o pot furniza. Acest lucru este posibil datorită experiențelor diferite, pregătirii, rolurilor din program, așteptărilor și filosofilor educaționale. Prin urmare, ar trebui organizate întâlniri cu acționarii.

Înainte cu două săptămâni față de acestea, se vor trimite notițe cu informațiile colectate fiecărui acționar. Fiecare ar trebui să se prezinte la întâlnire pregătit să răspundă la următoarele întrebări:

- a. Care sunt punctele tari și punctele slabe ale acestui program?
- b. Care sunt implicările analizei tale în îmbunătățirea programului?

Un rezumat în fiecare punct discutat în timpul întâlnirii trebuie menționat în raport. Pe lângă întâlnirea cu acționarii, ai o responsabilitate de a preciza modul cum se prezintă programul în comparație cu standardele:

- Obiective ale programului
- Standarde stabilite de organizații naționale
- Standarde stabilite de școli model sau modele bazate pe literatura de specialitate

Următorul pas se referă la întocmirea de rapoarte cu privire la cursul evaluării, proces ce necesită un schimb permanent de informații cu participanții. În ciuda faptului că profesorii implicați se schimbă pe parcurs, niciunul dintre aceștia nu trebuie exclus din procesul de feedback. Odată ce un raport a fost schițat, acesta trebuie trimis acționarilor importanți pentru a obține părerea lor. Acestora le va fi solicitat să ofere informații cu privire la:

- erori care țin de conținut ideatic;
- erori de tipărire;
- interpretări plauzibile care lipsesc;
- informații suplimentare care au fost omise;
- alte sugestii care ar putea să îmbunătățească stilul scrierii sau aspectul unui raport;

Odată întocmit acest feedback, evaluatorul poate reface raportul, ținând sau nu cont de punctele atinse de acesta. Se recomandă să se folosească rapoarte de mici dimensiuni care să rezume eficient aspectele procesului de evaluare, întrucât acestea sunt cel mai probabil să fie citite.

Unul dintre principiile de bază ale evaluării programelor constă în faptul că evaluarea nu are trebui să aibă loc dacă nu are utilizare. Presupunând că programul va avea o utilizare, trebuie luat în considerare modul cum cel care implementează acest proces va facilita utilizarea lui. Cu alte cuvinte, cum poate aceasta evaluare să îmbunătățească programul școlar în cauză?

În primul rând, trebuie să se mizeze pe acele elemente care ar avea cel mai mare impact asupra mediului academic, cuprinzându-le apoi într-un raport. Următorul pas presupune formarea unui comitet care să folosească rezultatele evaluării. La final, ceea ce trebuie făcut este să participe alături de ceilalți membri la traducerea rezultatelor în acțiunile care pot fi implementate în școală.

Se poate organiza apoi o altă evaluare care să determine dacă noile implementări au avut sau nu rezultatul dorit în mediul educațional.

Evaluarea unui program presupune un proces complex, ceea ce înseamnă că fiecare resursa utilizată, fie ea și de ordin uman, va genera la un anumit moment probleme. Prin urmare, a jongla cu toate aceste dificultăți care apar pe parcursul procesului de evaluare pot fi întreprinse doar de o persoană sau un grup de persoane foarte bine organizate care să se ghideze după un plan administrativ eficient. Este nevoie și de flexibilitate, toleranța față de ambiguitate și, bineînțeles, simț al umorului.

O etapă decisivă o reprezintă împărțirea de sarcini. În acest sens, ar trebui întocmit un tabel cu persoanele implicate, în dreptul fiecăreia fiind trecut numărul de ore pe care ar trebui să îl petreacă fiecare lunar în cadrul acestui proces. Pe baza acestuia, se va efectua un buget, ultimul pas fiind realizarea unui orar, existând două tipuri des folosite: diagrama Gantt și rețeaua de activitate. Aceste instrumente administrative vor ajuta coordonatorul evaluării să se mențină în parametri temporali și economici.

Singuri, însă, nu vor garanta un proiect de succes. O monitorizare atentă a calității muncii, cooperare din partea echipei, nevoia de revizuire a planului de proiect, precum și nevoia de a se adapta la evenimente neprevăzute ar trebui să ocupe mintea evaluatorului.

Evaluarea este o activitate umană și este însoțită de forme interesante ale comportamentului uman. Politica evaluării produce nenumărate presiuni în rândul celor responsabili pentru proces. Forme de manifestare a acestei presiuni se pot referi la lipsa cooperării, încercări de a stopa evaluarea ori încercări de a îi influența rezultatul.

Este greu de prevăzut dacă evaluatorul se va confrunta cu influențe politice, dar sunt anumite lucruri pe care evaluatorii le pot face pentru a minimiza această influență.

1. O primă măsură o reprezintă stabilirea unei comunicări sincere între evaluatori și acționari.
2. Ar trebui urmărit să se anticipeze presiunile politice și să se încerce să se demonteze din faza incipientă prin intermediul întâlnirilor private.
3. Este necesar ca toți indivizii sau grupurile de oameni care au investit în rezultatul evaluării să fie implicați în proces.

4. Se recomandă să se organizeze întâlniri frecvente și discuții informale pentru a permite oamenilor să fie informați în legătură cu procesul evaluării și să își arate susținerea.
5. Nu în ultimul rând, este de așteptat să se întocmească un raport eficient și o schiță a acestuia să fie trimisă acționarilor pentru feedback.

Etica procesului de evaluare este văzută ca o problemă atunci când se ia în considerare modul în care participanții sunt tratați. Dacă înregistrările confidențiale sau alte informații personale sunt colectate, evaluatorii sunt obligați să protejeze confidențialitate, de obicei acest lucru realizându-se prin ținerea datelor sub cheie. Participanții trebuie să fie protejați față de potențiala defăimare sau chiar agresiune.

Persoanele implicate nu ar trebui identificate în raporturi decât în cazul în care își dau consimțământul. Ar trebui tratați cu diplomatie și respect și nu ar trebui să fie subiectul niciunei forme de lezare psihologică sau fizică.

Daca datele sunt colectate de la studenți, poate fi necesar consimțământul tutorelui legal. În întregul proces de colectare a informației, trebuie să rămâi neutru și să onorezi promisiunile făcute. Trebuie să fii incoruptibil, să raportezi orice conflict de interese posibil sau încercări de a influența rezultatul evaluării.

Relațiile interpersonale pot deveni un punct slab dacă evaluatorul este mult prea exigent, nu este un bun diplomat sau este insensibil față de sentimentele celorlalți. Violarea protocolului va genera de asemenea o ruptură față de echipa alături de care se lucrează.

Ar trebui să se facă eforturi pentru a înțelege viziunile participanților și a le onora. Evaluatorii ar trebui să fie buni ascultători, în special în cursul derulării procesului și să mențină o comunicare eficientă în legătură cu evaluarea față de participanți. Evaluatorii ar trebui să evite încălcarea rutinei sau a orarului în cea mai mare măsură posibilă.

Pentru a conchide, există două repere în procesul de evaluare:

1. pluralismul viziunilor
2. comunicarea.

Pluralismul viziunilor presupune o evoluție a procesului de evaluare și, prin urmare, ar trebui implicați cu cât mai mulți oameni posibil. Comunicarea este elementul omogenizant al oricărei relații interumane, iar în acest caz, poate face diferența între o evaluare corectă și una influențată de factori politici.